

Nacistično koncentracijsko taborišče Auschwitz

Auschwitz, največje nemško nacistično koncentracijsko taborišče za množično iztrebljanje ljudi med drugo svetovno vojno, je dobilo ime po bližjem poljskem mestu Oświęcim. Taborišče so sestavljale tri glavne lokacije in mnoge podružnice.

Koncentracijsko taborišče Auschwitz I je bilo ustanovljeno 20. maja 1940 kot delovno taborišče za internirane poljske intelektualce in člane odporiških gibanj, kasneje pa tudi za sovjetske vojne ujetnike in politične zapornike. Bilo je matično taborišče. Konec avgusta in v začetku septembra 1941 so nacisti tukaj izvedli prva poskusna ubijanja s plinom ciklon B (Zyklon B). Do konca vojne je v tem taborišču umrlo okrog 70.000 ljudi, večinoma Poljakov in sovjetskih vojnih ujetnikov.

Uničevalno taborišče Auschwitz II, imenovano tudi Auschwitz-Birkenau je pričelo delovati marca 1942 kot del »dokončne rešitve judovskega vprašanja«. Veliko iztrebljanje ljudi v taborišču se je začelo leta 1942. Jude s prvih transportov so brez izjeme ubili, pri kasnejših transportih pa so nacisti opravili selekcijo. Pri njej je sodeloval tudi nacistični zdravnik dr. Josef Mengele. Ob evakuaciji taborišča so

enote SS 17. januarja 1945 poslale približno 60.000 taboriščnikov na t. i. »marš smrti« v druga taborišča na zahodu.

Auschwitz III oziroma Auschwitz-Monowitz je bilo največje nacistično delovno taborišče nemške kemične tovarne IG Farben, zgrajeno v maju 1941 v bližini ogromnega industrijskega kompleksa Buna-Werke.

Med drugo svetovno vojno je bilo v taborišče Auschwitz-Birkenau poslanih okoli 1,3 milijona ljudi, življenje je izgubilo 1,1 milijona ljudi, od tega kar 960.000 Judov. V taborišče je bilo interniranih tudi okoli 2300 Slovencev in Slovenk, od teh jih ni preživel okoli 1300.

Nacistično koncentracijsko taborišče Auschwitz so osvobodile enote Rdeče armade 27. januarja 1945. Ta dan se danes v svetu obeležuje kot mednarodni dan spomina na žrtve holokavsta.

Avtorica strokovnega besedila: dr. Irena Mavrič Žižek, MNOM

Avtor fotografij: Miha Kacafura, EFIAP/s.

Oblikovanje zloženke: Marjetka Božičko

MIHA KACAFURA

»Med vojno zakoni molčijo!« (Cicero)

Fotografski muzej Maribor
8. februar-6. marec 2025

Miha Kacafura, po izobrazbi elektro inženir in magister poslovnih ved, se je v fotografijo zaljubil že v osnovni šoli. V srednješolskem času v Ljubljani se je izpopolnjeval v krožku mojstra fotografije Oskarja Karla Dolenca. V Domu tehniških šol v Ljubljani se je naučil dela v temnici in to znanje s pridom uporabljal ob šolskih fotografskih razstavah. Fotografiral je krajino, športne dogodke in portrete. Leta 1972 je prav za portret v okviru društva ŠOLT prejel tudi svojo prvo nagrado.

Leta 1998 se je ob klasični fotografiji začel ukvarjati tudi z digitalno fotografijo. Bil je član različnih klubov, od leta 2011 pa je aktivni član Fotokluba Maribor.

Od kar avtor spremlja oziroma beleži udejstvovanja na razstavah in aktivnostih na salonih širom po svetu, se je različnih dogodkov zvrstilo že preko 170, s fotografijami pa je sodeloval v 25 različnih državah. Ob tem je prejel preko 100 diplom, nagrad oziroma pohval. Pripravil je tudi 16 samostojnih razstav. Za te dosežke mu je največja fotografska mednarodna organizacija FIAP (Fédération Internationale de l'Art Photographique) v letu 2021 podelila naziv AFIAP (umetnik FIAP), leta 2022 naziv EFIAP (umetnik odličnik FIAP), v letu 2023 EFIAP/b (bron) in v letu 2024 EFIAP/s

(srebro). V letu 2023 mu je Fotografska Zveza Slovenije podelila naziv KMF FZS (kandidat za mojstra fotografije).

Fotografije, ki jih avtor predstavlja na razstavi, so nastale 20. junija 2022, v muzejskem parku nacističnega koncentracijskega taborišča Auschwitz-Birkenau.

Nacistična koncentracijska taborišča

Prva nacistična koncentracijska taborišča so v nemškem rajhu nastala takoj po nacističnem prevzemu oblasti januarja 1933. Namenjena so bila predvsem nasprotnikom nacionalsocializma, komunistom, socialnim demokratom ter tako imenovanim »asocialnim elementom« – delomrznežem, klatežem, kriminalcem in homoseksualcem. Med drugo svetovno vojno pa so postala uničevalna taborišča za množično pobijanje »manjvrednih slovanski narodov«, Romov, Judov, Jehovovih prič in pripadnikov odporiškega gibanja ter za izkoriščanje jetnikov za suženjsko delo v oboroževalni industriji.

Že marca 1933 sta v rajhu pričeli delovati dve taborišči: Dachau v širši okolici Münchna in Oranienburg nedaleč od Berlina. Do septembra 1939 so bila ustanovljena še koncentracijska taborišča Sachsenhausen,

Buchenwald, Flossenbürg, Mauthausen ter žensko taborišče Ravensbrück. Po začetku druge svetovne vojne pa so v Nemčiji in deloma na zasedenih ozemljih nastala še nova. Med njimi so bila najbolj znana Neuengamme, Natzweiler, Bergen-Belsen, Uckermark ter Dora-Mittelbau, na zasedenem poljskem ozemlju pa uničevalna taborišča Auschwitz, Treblinka, Lubin, Sobibor, Majdanek in Belzec.

Vsa taborišča so bila obdana z bodečo žico z električnim tokom visoke napetosti. Na zunanji strani žične ograje so bili visoki leseni stražarski stolpi, na katerih so noč in dan stražili stražarji, oboroženi s strojnimi. Taborišča so najprej vodili pripadniki SA, nato pripadniki SS. Stražarsko službo so opravljale posebne enote SS, oddelki z mrtvaško glavo »Totenkopfverbände«.

Od leta 1933 do leta 1945 je na ozemlju nemške države in okupiranih dežel delovalo skupno 58 osrednjih in 968 zunanjih koncentracijskih taborišč. Po ocenah naj bi v njih izgubilo življenje od 6 do 8 milijonov ljudi.

V nemška koncentracijska taborišča je bilo deportiranih več kot 20 tisoč Slovencev, med njimi je umrla več kot tretjina.